

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

lelikums

ECB SPECIĀLISTU MAKROEKONOMISKĀS IESPĒJU APLĒSES EURO ZONAI

Pamatojoties uz informāciju, kas pieejama līdz 2010. gada 20. augustam, ECB speciālisti sagatavojuši euro zonas makroekonomisko norišu iespēju aplēses.¹ Paredzams, ka reālā IKP gada vidējais pieaugums 2010. gadā būs 1.4–1.8% un 2011. gadā – 0.5–2.3%. Paredzams, ka kopumā saglabāsies stabila inflācija (1.5–1.7% 2010. gadā un 1.2–2.2% 2011. gadā).

Tehniskie pieņēmumi par procentu likmēm, valūtu kursiem, preču cenām un fiskālo politiku

Tehniskie pieņēmumi par procentu likmēm un gan enerģijas, gan neenerģijas preču cenām balstīti uz tirgus gaidām atbilstoši stāvoklim 2010. gada 13. augustā.² Pieņēmums par īstermiņa procentu likmēm ir tīri tehnisks. Īstermiņa procentu likmes nosaka pēc 3 mēnešu EURIBOR, tirgus gaidas iegūstot, pamatojoties uz biržā tirgto nākotnes līgumu procentu likmēm. Saskaņā ar šo metodiku īstermiņa procentu likmju kopējais vidējais rādītājs 2010. gadā būs 0.8% un 2011. gadā – 1.1%. Arī tehniskie pieņēmumi par euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju nominālajām peļņas likmēm iegūti, pamatojoties uz tirgus gaidām, un liecina, ka 2010. gada vidējais līmenis būs 3.6% un 2011. gada vidējais līmenis – 3.8%.³ Pamataplēsē ņemta vērā tālāka finansēšanas nosacījumu uzlabošanās un attiecīgi ietverts pieņēmums, ka banku aizdevumu procentu likmju starpības ar minētajām procentu likmēm iespēju aplēšu periodā stabilizēsies vai nedaudz samazināsies. Līdzīgi tiek pieņemts, ka kredītu piedāvājuma nosacījumu stingrība iespēju aplēšu periodā pakāpeniski mazināsies. Runājot par preču cenām, pamatojoties uz tendenci biržā tirgto nākotnes līgumu tirgū divu nedēļu periodā, kas beidzās pēdējā datu aktualizēšanas termiņā, pieņemts, ka gada vidējās naftas cenas 2010. gadā būs 78.8 ASV dolāri par barelu un 2011. gadā – 84.0 ASV dolāri par barelu. Tiek pieņemts, ka neenerģijas preču cenas ASV dolāros strauji palielināsies – par 39.1% 2010. gadā un vēl par 11.0% 2011. gadā.

Tiek pieņemts, ka divpusējie valūtas kursi iespēju aplēšu periodā saglabājas nemainīgi atbilstoši vidējiem rādītājiem, kas dominējuši divu nedēļu laikā līdz pēdējam datu aktualizēšanas termiņam. Tas nozīmē, ka ASV dolāra kurss attiecībā pret euro visā iespēju aplēšu periodā būs 1.31 un euro efektīvais kurss vidēji pazemināsies par 6.5% 2010. gadā un vēl par 1.4% 2011. gadā.

Pieņēmumi par fiskālo politiku pamatoti uz atsevišķu euro zonas valstu budžeta plāniem, kas bija pieejami 2010. gada 17. augustā. Tie ietver visus politikas pasākumus, kurus jau apstiprinājuši valstu parlamenti vai kuras valdības jau sīki izstrādājušas un kuras, domājams, apstiprinās likumdošanas procesā.

¹ ECB speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses papildina Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses, ko divas reizes gadā kopīgi sagatavo ECB un euro zonas nacionālo centrālo banku eksperti. Izmantotās metodes atbilst Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēsēs izmantotajām metodēm, kas aprakstītas dokumentā *A guide to Eurosystem staff macroeconomic projection exercises* ("Eurosistēmas speciālistu makroekonomisko iespēju aplēšu sagatavošanas rokasgrāmata"; ECB, 2001. gada jūnijs), kurš pieejams ECB interneta lapā. Lai atspoguļotu ar iespēju aplēsēm saistīto nenoteiktību, katra mainīgā lieluma atainošanai izmanto diapazonus. Tos veido, izmantojot atšķirības starp faktisko iznākumu un vairāku iepriekšējo gadu laikā sagatavotajām iespēju aplēsēm. Diapazons ir divreiz lielāks par šo atšķirību vidējo absolūto vērtību. Izmantotā metode, t.sk. korekcijas, kas veiktas, lai atspoguļotu izņēmuma gadījumus, izskaidrota dokumentā *New procedure for constructing Eurosystem and ECB staff projection ranges* ("Jauna Eurosistēmas un ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonu noteikšanas procedūra"; ECB, 2009. gada decembris), kas arī pieejams ECB interneta lapā.

² Naftas un pārtikas cenu pieņēmumi balstīti uz biržā tirgto nākotnes līgumu cenām līdz aplēšu perioda beigām. Tiek pieņemts, ka pārējo preču cenas līdz 2011. gada 3. ceturksnim atbildīs biržā tirgto nākotnes līgumu cenām un pēc tam attīstīsies atbilstoši pasaules ekonomiskajai aktivitātei.

³ Tehniski pieņemts, ka ilgtermiņa procentu likmes euro zonā aprēķina līdz pēdējam datu aktualizēšanas termiņam kā valstu 10 gadu obligāciju vidējās peļņas likmes, kas svērtas ar IKP gada rādītājiem. Pēc tam to attiecina uz visu iespēju aplēšu periodu, pamatojoties uz nākotnes tendencēm, kas iegūtas no ECB euro zonas ienesīguma līknes.

Pieņēmumi attiecībā uz starptautisko vidi

Pasaules tautsaimniecība turpina atveseļoties, kaut arī gaidāms, ka, izzūdot krājumu cikla un fiskālo stimulu ietekmei, atveseļošanās temps 2010. gada 2. pusgadā būs lēnāks. Gaidāms, ka pēc tam globālo aktivitāti veicinās turpmāka situācijas normalizēšanās finanšu tirgos, kā arī konfidences un darba tirgus uzlabošanās. Šķiet, ka lielākajā daļā attīstības valstu izaugsme ir strauja. Tas kontrastē ar lēnāku atveseļošanās tempu attīstītajās valstīs, kur vājo darba tirgus perspektīvu un aizņemto līdzekļu attiecības samazināšanās procesa mijiedarbība, kā gaidāms, nelabvēlīgi ietekmēs izaugsmi. Tāpēc, neraugoties uz visā periodā paredzamo atveseļošanos, gaidāms, ka atsevišķās attīstītajās valstīs saglabāsies ekonomiskais panīkums. Tiek pieņemts, ka pasaules reālais IKP ārpus euro zonas esošajās valstīs 2010. gadā vidēji pieaugs par 5.1% un 2011. gadā – par 4.4%. Atspoguļojot pasaules tirdzniecības būtisko atveseļošanos, tiek pieņemts, ka pieaugums euro zonas ārējos eksporta tirgos 2010. gadā palielināsies līdz 10.4% un 2011. gadā – līdz 7.1%.

Reālā IKP pieauguma iespēju aplēses

Euro zonas reālā IKP pieaugums 2010. gada 2. ceturksnī kļuva ievērojami straujāks. Pieejamā informācija liecina, ka ievērojami palielinājies iekšzemes pieprasījums, kas daļēji skaidrojams ar spēcīgo ieguldījumu pieaugumu pēc nelabvēlīgo laika apstākļu ietekmes 1. ceturksnī, turklāt pieaugumu veicinājis arī neto eksports un krājumi. Kā paredzēts iepriekš, gaidāms, ka 2010. gada atlikušajos mēnešos izaugsmes temps nedaudz samazināsies, jo vājināsies faktori, kas atveseļošanās sākumposmā īslaicīgi veicināja izaugsmi (piemēram, fiskālie stimuli, krājumu cikls un tirdzniecības uzlabošanās). Tālākā nākotnē paredzams, ka ekonomiskā aktivitāte palielināsies sakarā ar eksporta atveseļošanos un pakāpeniski augošo iekšzemes pieprasījumu, atspoguļojot ietekmi, ko radījuši agrāk pieņemtie monetārās politikas lēmumi un būtiskie centieni atjaunot finanšu sistēmas funkcionēšanu. Tomēr salīdzinājumā ar iepriekšējiem cikliem paredzams, ka atveseļošanās joprojām būs samērā mērena, jo dažādos sektoros vēl arvien jāveic bilanču uzlabošana. Gaidāms, ka arī privāto patēriņu ietekmēs nelielā ienākumu dinamika. Turklāt perspektīvā ņemtas vērā arī notiekošās fiskālās korekcijas, kuru mērķis ir nostiprināt konfidenci attiecībā uz stabilitāti vidējā termiņā. Gada izteiksmē gaidāms, ka pēc samazinājuma par 4.0% 2009. gadā reālā IKP pieaugums visā periodā atjaunosies, tomēr saglabāsies mērens, 2010. gadā pieaugot par 1.4–1.8% un 2011. gadā – par 0.5–2.3%. Tā kā tiek lēsts, ka arī gada potenciālais pieaugums būs zemāks nekā pirms krīzes, gaidāms, ka ražošanas apjoma starpība iespēju aplēšu periodā sašaurināsies.

A tabula. Makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai

(gada vidējās pārmaiņas; %)^{1), 2)}

	2009	2010	2011
SPCI	0.3	1.5–1.7	1.2–2.2
Reālais IKP	–4.0	1.4–1.8	0.5–2.3
Privātais patēriņš	–1.1	0.0–0.4	–0.1–1.5
Valdības patēriņš	2.6	0.3–1.3	–0.1–1.1
Kopējā pamatkapitāla veidošana	–11.0	–2.3– –0.7	–1.6–3.0
Eksports (preces un pakalpojumi)	–13.2	7.4–10.0	2.9–9.3
Imports (preces un pakalpojumi)	–11.8	5.8–8.2	1.6–7.8

1) Reālā IKP un tā sastāvdaļu iespēju aplēsēs izmantoti atbilstoši darbadienu skaitam koriģēti dati. Importa un eksporta iespēju aplēsēs ietverta euro zonas iekšējā tirdzniecība.

2) Euro zonas iespēju aplēsēs 2011. gadam ietverta Igaunija. 2011. gada vidējās procentuālās pārmaiņas aprēķinātas, iekļaujot Igauniju euro zonā jau 2010. gadā.

Cenu un izmaksu iespēju aplēses

Paredzams, ka kopējā SPCI inflācija pēc 1.6% līmeņa sasniegšanas augustā līdz gada beigām nedaudz pieaugs – lielā mērā preču cenu dinamikas ietekmē. Gaidāms, ka vēlāk, importētajai inflācijai kļūstot mērenākai, līdz ar pakāpenisku aktivitātes uzlabošanas palielināsies iekšzemes cenu spiediens, tāpēc SPCI inflācija, izņemot pārtiku un enerģiju, lēni pieaugs. Tomēr kopumā gaidāms, ka līdz 2011. gadam saglabāsies ierobežots inflācijas spiediens, un paredzams, ka kopējā inflācija pamatā būs stabila (gada inflācija 2010. gadā – 1.5–1.7% un 2011. gadā – 1.2–2.2%). Paredzams, ka atlīdzības pieaugums par vienu nostrādāto stundu euro zonā 2010. gadā samazināsies. Tā kā situācija darba tirgū joprojām nav uzlabojusies, 2011. gadā gaidāms mazs papildu darba samaksas spiediens. Ņemot vērā gaidāmo spēcīgo darba ražīguma uzlabošanu, paredzētā darba samaksas struktūra norāda uz vienības darbaspēka izmaksu būtisku samazinājumu 2010. gadā. Savukārt tas, kā tiek prognozēts, ļaus ievērojami pieaugt peļņas maržām salīdzinājumā ar būtisko kritumu 2009. gadā, bet pēc tam šis pieaugums būs mērenāks.

Salīdzinājums ar 2010. gada jūnija iespēju aplēsēm

Salīdzinājumā ar 2010. gada jūnija "Mēneša Biļetenā" publicētajām Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskajām iespēju aplēsēm reālā IKP pieauguma iespēju aplēšu diapazons 2010. gadam ir ievērojami augstāks par iepriekšējo diapazonu, galvenokārt atspoguļojot būtiskāku pieauguma uzlabošanu 2. ceturksnī, nekā gaidīts, kā arī norādes uz pozitīvākām tendencēm gada turpmākajos mēnešos, nekā paredzēts. Diapazons 2011. gadam koriģēts un mazliet paaugstināts, galvenokārt atspoguļojot pārnesto ietekmi, ko radīs prognozētais spēcīgākais pieaugums 2010. gada pēdējos mēnešos.

SPCI inflācijas diapazons 2010. gadam koriģēts un salīdzinājumā ar 2010. gada jūnija diapazonu ir nedaudz augstāks, savukārt 2011. gada diapazona apakšējā robeža tika pārskatīta un mazliet paaugstināta.

B tabula. Salīdzinājums ar 2010. gada jūnija iespēju aplēsēm

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	2009	2010	2011
Reālais IKP – 2010. gada jūnijs	-4.1	0.7–1.3	0.2–2.2
Reālais IKP – 2010. gada septembris	-4.0	1.4–1.8	0.5–2.3
SPCI – 2010. gada jūnijs	0.3	1.4–1.6	1.0–2.2
SPCI – 2010. gada septembris	0.3	1.5–1.7	1.2–2.2

Salīdzinājums ar citu institūciju prognozēm

Pieejamas vairākas starptautisko organizāciju un privātā sektora iestāžu sagatavotās prognozes euro zonai. Taču šīs prognozes nav precīzi salīdzināmas cita ar citu vai ar ECB speciālistu makroekonomiskajām iespēju aplēsēm, jo tās nav sagatavotas vienā laikā. Turklāt to pieņēmumi par fiskālajiem, finanšu un ārējiem mainīgajiem lielumiem, t.sk. naftas un citu preču cenām, iegūti, izmantojot atšķirīgas (daļēji nenorādītas) metodes. Visbeidzot, dažādās prognozēs izmantotas atšķirīgas metodes datu koriģēšanai atbilstoši darbadienu skaitam (sk. tabulu tālāk).

Saskaņā ar pašlaik pieejamām citu organizāciju un institūciju prognozēm paredzams, ka euro zonas reālā IKP pieaugums 2010. gadā būs 0.9–1.2%. Šis diapazons ir zemāks nekā ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazons un, iespējams, atspoguļo to, ka minētās aplēses sagatavotas laikā, kad vēl nebija publiskoti dati, kas atspoguļo būtisko pieaugumu gada 2. ceturksnī. Iespēju aplēšu diapazons 2011. gadam ir 1.3–1.8%,

kas lielā mērā atbilst ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonam. Attiecībā uz inflāciju pieejamās prognozes paredz, ka vidējā SPCI gada inflācija 2010. gadā būs 1.1–1.5%. Šis diapazons ir nedaudz zemāks par ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonu. SPCI inflācijas prognozes 2011. gadam ir 1.0–1.7%, un tās visas, izņemot OECD prognozi, atbilst ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonam.

C tabula. Euro zonas IKP pieauguma un SPCI inflācijas prognožu salīdzinājums

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	Publiskošanas datums	IKP pieaugums		SPCI inflācija	
		2010	2011	2010	2011
OECD	2010. gada maijs	1.2	1.8	1.4	1.0
Eiropas Komisija	2010. gada maijs	0.9	1.5	1.5	1.7
SVF	2010. gada jūlijs	1.0	1.3	1.1	1.3
<i>Survey of Professional Forecasters</i>	2010. gada jūlijs	1.1	1.4	1.4	1.5
<i>Consensus Economics</i> prognozes	2010. gada augusts	1.2	1.4	1.5	1.6
ECB speciālistu iespēju aplēses	2010. gada septembris	1.4–1.8	0.5–2.3	1.5–1.7	1.2–2.2

Avoti: Eiropas Komisijas ekonomiskās prognozes, 2010. gada maijs; SVF Pasaules tautsaimniecības perspektīvas, 2010. gada aprīlis (attiecībā uz inflāciju) un aktualizētas OECD Pasaules tautsaimniecības perspektīvas, 2010. gada jūlijs (attiecībā uz IKP pieaugumu); OECD Tautsaimniecības perspektīvas, 2010. gada maijs; *Consensus Economics* prognozes un ECB *Survey of Professional Forecasters*.

Piezīme. Gan ECB speciālistu makroekonomiskajās iespēju aplēsēs, gan OECD prognozēs uzrādīts atbilstoši darbadienu skaitam koriģēts gada pieauguma temps, bet Eiropas Komisija un SVF gada pieauguma tempu uzrāda, neveicot korekcijas atbilstoši darbadienu skaitam gadā. Citās prognozēs nav norādīts, vai tajās uzrādītie dati ir vai nav koriģēti atbilstoši darbadienu skaitam.

© Eiropas Centrālā banka, 2010

Adrese: Kaiserstrasse 29, 60311 Frankfurt am Main, Germany
 Pasta adrese: Postfach 16 03 19, 60066 Frankfurt am Main, Germany
 Tālrunis: +49 69 1344 0
 Fakss: +49 69 1344 6000
 Interneta lapa: <http://www.ecb.europa.eu>

Visas tiesības rezervētas.

Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.